

ΟΔΥΣΣΕΙΑ Ραψωδία Ψ

γρηῦς δ' εἰς ὑπερῶ' ἀνεβήσετο καγχαλόωσα,
δεσποίνη ἐρέουσα φίλον πόσιν ἔνδον ἐόντα·
γούνατα δ' ἐρρώσαντο, πόδες δ' ὑπερικταίνοντο.
στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
"ἔγρεο, Πηνελόπεια, φίλον τέκος, ὄφρα ἴδῃαι 5 ΟΨ
ὀφθαλμοῖσι τεοῖσι τά τ' ἔλδαι ἤματα πάντα.
ἦλθ' Ὀδυσσεὺς καὶ οἶκον ἰκάνεται, ὀψέ περ ἐλθῶν.
μνηστῆρας δ' ἐκτεινεν ἀγήνορας, οἳ θ' ἐὸν οἶκον
κῆδεσκον καὶ κτήματ' ἔδον βιόωντό τε παῖδα."
τὴν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια· 10
"μαῖα φίλη, μάργην σε θεοὶ θέσαν, οἳ τε δύνανται
ἄφρονα ποιῆσαι καὶ ἐπίφρονά περ μάλ' ἐόντα,
καὶ τε χαλιφρονέοντα σαοφροσύνης ἐπέβησαν·
οἳ σέ περ ἔβλαψαν· πρὶν δὲ φρένας αἰσίμη ἦσθα.
τίπτε με λωβεύεις πολυπενθέα θυμὸν ἔχουσαν 15 ΟΨ
ταῦτα παρεῖξ ἐρέουσα καὶ ἐξ ὕπνου μ' ἀνεγείρεις
ἠδέος, ὅς μ' ἐπέδησε φίλα βλέφαρ' ἀμφικαλύψας;
οὐ γάρ πω τοιόνδε κατέδραθον, ἐξ οὗ Ὀδυσσεὺς
ῶχετ' ἐποψόμενος Κακοῖλιον οὐκ ὀνομαστήν.
ἀλλ' ἄγε νῦν κατάβηθι καὶ ἄψ ἔρχευ μέγαρόνδε. 20
εἰ γάρ τίς μ' ἄλλη γε γυναικῶν, αἷ μοι ἔασι,
ταῦτ' ἐλθοῦσ' ἠγγεῖλε καὶ ἐξ ὕπνου ἀνεγείρειν,
τῷ κε τάχα στυγερῶς μιν ἐγὼν ἀπέπεμψα νέεσθαι
αὐτίς ἔσω μέγαρον· σὲ δὲ τοῦτό γε γῆρας ὀνήσει."
τὴν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια· 25 ΟΨ
"οὐ τί σε λωβεύω, τέκνον φίλον, ἀλλ' ἔτυμόν τοι
ἦλθ' Ὀδυσσεὺς καὶ οἶκον ἰκάνεται, ὡς ἀγορεύω,
ὁ ξεῖνος, τὸν πάντες ἀτίμων ἐν μεγάροισι.
Τηλέμαχος δ' ἄρα μιν πάλαι ἠῖδεεν ἔνδον ἐόντα,
ἀλλὰ σαοφροσύνησι νοήματα πατρὸς ἔκευθεν, 30
ὄφρ' ἀνδρῶν τίσαιτο βίην ὑπερηνορέοντων."
ὡς ἔφαθ', ἠ δ' ἐχάρη καὶ ἀπὸ λέκτροιο θοροῦσα
γρηῖ περιπλέχθη, βλεφάρων δ' ἀπὸ δάκρυον ἦκεν·
καὶ μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
"εἰ δ' ἄγε δή μοι, μαῖα φίλη, νημερτὲς ἐνίσπες, 35 ΟΨ
εἰ ἐτεὸν δὴ οἶκον ἰκάνεται, ὡς ἀγορεύεις,
ὅπως δὴ μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφῆκε
μοῦνος ἐών, οἳ δ' αἰὲν ἀολλέες ἔνδον ἔμμνον."
τὴν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια·
"οὐκ ἴδον, οὐ πυθόμην, ἀλλὰ στόνον οἶον ἄκουσα 40
κτεινομένων· ἡμεῖς δὲ μυχῶ θαλάμων εὐπήκτων
ἡμεθ' ἀτυζόμεναι, σανίδες δ' ἔχον εὖ ἀραρυῖαι,
πρὶν γ' ὅτε δή με σὸς υἱὸς ἀπὸ μεγάροιο κάλεσσε
Τηλέμαχος· τὸν γάρ ῥα πατὴρ προέηκε καλέσσαι.
εὗρον ἔπειτ' Ὀδυσῆα μετὰ κταμένοιισι νέκυσσι 45 ΟΨ
ἔσταόθ'· οἳ δὲ μιν ἀμφί, κραταίπεδον οὐδας ἔχοντες,
κεῖατ' ἐπ' ἀλλήλοισιν· ἰδοῦσά κε θυμὸν ἰάνθης.
νῦν δ' οἳ μὲν δὴ πάντες ἐπ' ἀυλείησι θύρησιν

ἄθροοι, αὐτὰρ ὁ δῶμα θεειοῦται περικαλλές, 50
 πῦρ μέγα κηάμενος· σὲ δέ με προέηκε καλέσσαι.
 ἄλλ' ἔπευ, ὄφρα σφῶϊν εὐφροσύνης ἐπιβῆτον
 ἀμφοτέρω φίλον ἦτορ, ἐπεὶ κακὰ πολλὰ πέποσθε.
 νῦν δ' ἤδη τόδε μακρὸν ἐέλδωρ ἐκτετέλεσται·
 ἦλθε μὲν αὐτὸς ζωὸς ἐφέστιος, εὔρε δὲ καὶ σὲ 55 ΟΨ
 καὶ παῖδ' ἐν μεγάροισι· κακῶς δ' οἷ πέρ μιν ἔρεζον
 μνηστῆρες, τοὺς πάντας ἐτίσατο ᾧ ἐνὶ οἴκῳ."
 τὴν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
 "μαῖα φίλη, μὴ πω μέγ' ἐπεύχεο καγχαλόωσα.
 οἴσθα γὰρ ὡς κ' ἀσπαστὸς ἐνὶ μεγάροισι φανείη 60
 πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί τε καὶ υἱεῖ, τὸν τεκόμεσθα·
 ἄλλ' οὐκ ἔσθ' ὅδε μῦθος ἐτήτυμος, ὡς ἀγορεύεις,
 ἀλλά τις ἀθανάτων κτεῖνε μνηστῆρας ἀγαπούς,
 ὕβριν ἀγασσάμενος θυμαλγέα καὶ κακὰ ἔργα.
 οὐ τίνα γὰρ τίεσκον ἐπιχθονίων ἀνθρώπων, 65 ΟΨ
 οὐ κακὸν οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ὅτις σφέας εἰσαφίκοιτο·
 τῷ δι' ἀτασθαλίας ἔπαθον κακόν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
 ὤλεσε τηλοῦ νόστον Ἀχαιῖδος, ὤλετο δ' αὐτός."
 τὴν δ' ἡμείβεται ἔπειτα φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια·
 "τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων, 70
 ἢ πόσιν ἔνδον ἐόντα παρ' ἐσχάρῃ οὐ ποτ' ἔφησθα
 οἴκαδ' ἐλεύσεσθαι· θυμὸς δέ τοι αἰὲν ἄπιστος.
 ἄλλ' ἄγε τοι καὶ σῆμα ἀριφραδὲς ἄλλο τι εἶπω,
 οὐλήν, τὴν ποτέ μιν σῶς ἦλασε λευκῷ ὀδόντι.
 τὴν ἀπονίζουσα φρασάμην, ἔθελον δὲ σοὶ αὐτῇ 75 ΟΨ
 εἰπέμεν· ἀλλά με κεῖνος ἐλὼν ἐπὶ μάστακα χερσὶν
 οὐκ ἔα εἰπέμεναι πολυῖδρεϊῆσι νόοιο.
 ἄλλ' ἔπευ· αὐτὰρ ἐγὼν ἐμέθεν περιδώσομαι αὐτῆς,
 αἶ κέν σ' ἐξαπάφω, κτεῖναί μ' οἰκτίστῳ ὀλέθρῳ."
 τὴν δ' ἡμείβεται ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια· 80
 "μαῖα φίλη, χαλεπὸν σε θεῶν αἰειγενετῶν
 δήνεα εἴρυσθαι, μᾶλα περ πολυῖδριν ἐοῦσαν.
 ἄλλ' ἔμπης ἴομεν μετὰ παῖδ' ἐμόν, ὄφρα ἴδωμαι
 ἄνδρας μνηστῆρας τεθνηότας, ἦδ' ὅς ἔπεφνεν."
 ὡς φαμένη κατέβαιν' ὑπερώϊα· πολλὰ δὲ οἱ κῆρ 85 ΟΨ
 ὦρμαιν', ἢ ἀπάνευθε φίλον πόσιν ἐξερεεῖνοι,
 ἦ παρσῆσθαι κύσειε κάρη καὶ χεῖρε λαβοῦσα.
 ἦ δ' ἐπεὶ εἰσῆλθεν καὶ ὑπέρβη λάϊνον οὐδόν,
 ἔζυετ' ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐναντίη, ἐν πυρὸς αὐγῇ,
 τοίχου τοῦ ἐτέρου· ὁ δ' ἄρα πρὸς κίονα μακρὴν 90
 ἦστο κάτω ὀρόων, ποτιδέγμενος εἴ τί μιν εἶποι
 ἰφθίμη παράκοιτις, ἐπεὶ ἶδεν ὀφθαλμοῖσιν.
 ἦ δ' ἄνεω δὴν ἦστο, τάφος δὲ οἱ ἦτορ ἴκανεν·
 ὄψει δ' ἄλλοτε μὲν μιν ἐνωπαδίως ἐσίδεσκεν,
 ἄλλοτε δ' ἀγνώσασκε κακὰ χροῖ εἶματ' ἔχοντα. 95 ΟΨ
 Τηλέμαχος δ' ἐνένιπεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 "μητέρα ἐμή, δύσμητερ, ἀπηνέα θυμὸν ἔχουσα,
 τίφθ' οὔτω πατρὸς νοσφίζεαι, οὐδὲ παρ' αὐτὸν
 ἐζομένη μύθοισιν ἀνείρεια οὐδὲ μεταλλάς;

οὐ μὲν κ' ἄλλη γ' ὤδε γυνὴ τετληότι θυμῷ 100
 ἀνδρὸς ἀφεσταίῃ, ὅς οἱ κακὰ πολλὰ μογήσας
 ἔλθοι ἐεικοστῷ ἔτει ἐς πατρίδα γαῖαν·
 σοὶ δ' αἰεὶ κραδίη στερεωτέρη ἐστὶ λίθοιο."
 τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
 "τέκνον ἐμόν, θυμὸς μοι ἐνὶ στήθεσσι τέθηπεν, 105 ΟΨ
 οὐδέ τι προσφάσθαι δύναμαι ἔπος οὐδ' ἐρέεσθαι
 οὐδ' εἰς ὧπα ιδέσθαι ἐναντίον. εἰ δ' ἔτεδον δὴ
 ἔστ' Ὀδυσσεὺς καὶ οἶκον ἰκάνεται, ἧ μάλα νῶϊ
 γνωσόμεθ' ἀλλήλων καὶ λώϊον· ἔστι γὰρ ἡμῖν
 σήμαθ', ἃ δὴ καὶ νῶϊ κεκρυμμένα ἴδμεν ἀπ' ἄλλων." 110
 ὡς φάτο, μείδησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
 αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 "Τηλέμαχ', ἧ τοι μητέρ' ἐνὶ μεγάροισιν ἔασον
 πειράζειν ἐμέθεν· τάχα δὲ φράσεται καὶ ἄρειον.
 νῦν δ' ὅττι ῥύπόω, κακὰ δὲ χροῖ ἐΐματα εἶμαι, 115 ΟΨ
 τοῦνεκ' ἀτιμάζει με καὶ οὐ πω φησὶ τὸν εἶναι.
 ἡμεῖς δὲ φραζώμεθ' ὅπως ὄχ' ἄριστα γένηται.
 καὶ γάρ τις θ' ἓνα φῶτα κατακτείνας ἐνὶ δήμῳ,
 ᾧ μὴ πολλοὶ ἔωσιν ἀοσσητῆρες ὀπίσσω,
 φεύγει πηούς τε προλιπὼν καὶ πατρίδα γαῖαν· 120
 ἡμεῖς δ' ἔρμα πόληος ἀπέκταμεν, οἱ μέγ' ἄριστοι
 κούρων εἰν Ἰθάκῃ· τὰ δέ σε φράζεσθαι ἄνωγα."
 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα·
 "αὐτὸς ταυτὰ γε λεῦσσε, πάτερ φίλε· σὴν γὰρ ἀρίστην
 μῆτιν ἐπ' ἀνθρώπους φάσ' ἔμμεναι, οὐδέ κέ τις τοι 125 ΟΨ
 ἄλλος ἀνὴρ ἐρίσειε καταθνητῶν ἀνθρώπων.
 ἡμεῖς δ' ἐμμεμαῶτες ἅμ' ἐνόμεθ', οὐδέ τί φημι
 ἀλκῆς δευήσεσθαι, ὅση δύναμίς γε πάρεστιν."
 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
 "τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω ὣς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα. 130
 πρῶτα μὲν ἄρ λούσασθε καὶ ἀμφιέσασθε χιτῶνας,
 δμῶας δ' ἐν μεγάροισιν ἀνώγετε εἶμαθ' ἐλέσθαι·
 αὐτὰρ θεῖος ἀοιδὸς ἔχων φόρμιγγα λίγειαν
 ἡμῖν ἠγείσθω φιλοπαίγμονος ὄρχηθμοῖο,
 ὡς κέν τις φαίῃ γάμον ἔμμεναι ἐκτὸς ἀκούων, 135 ΟΨ
 ἢ ἀν' ὄδον στείχων, ἢ οἱ περιναιετάουσι·
 μὴ πρόσθε κλέος εὐρὺ φόνου κατὰ ἄστνυ γένηται
 ἀνδρῶν μνηστήρων, πρὶν γ' ἡμέας ἐλθέμεν ἕξω
 ἀγρὸν ἐς ἡμέτερον πολυδένδρεον· ἔνθα δ' ἔπειτα
 φρασσόμεθ' ὅττι κε κέρδος Ὀλύμπιος ἐγγυαλίξῃ." 140
 ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο
 πρῶτα μὲν οὖν λούσαντο καὶ ἀμφιέσαντο χιτῶνας,
 ὄπλισθεν δὲ γυναῖκες· ὁ δ' εἴλετο θεῖος ἀοιδὸς
 φόρμιγγα γλαφυρήν, ἐν δὲ σφισιν ἴμερον ὤρσε
 μολπῆς τε γλυκερῆς καὶ ἀμύμονος ὄρχηθμοῖο. 145 ΟΨ
 τοῖσιν δὲ μέγα δῶμα περιστεναχίζετο ποσσὶν
 ἀνδρῶν παιζόντων καλλιζώνων τε γυναικῶν.
 ὤδε δὲ τις εἶπεσκε δόμων ἔκτοσθεν ἀκούων·
 "ἧ μάλα δὴ τις ἔγημε πολυμνήστην βασιλείαν·

σχετλίη, οὐδ' ἔτλη πόσιος οὐ̃ κουριδίοιο 150
 εἴρυσθαι μέγα δῶμα διαμπερές, ἦος ἴκοιτο."
 ὣς ἄρα τις εἶπεσκε, τὰ δ' οὐκ ἴσαν ὡς ἐτέτυκτο.
 αὐτὰρ Ὀδυσσῆα μεγαλήτορα ᾧ̃ ἐνὶ οἴκῳ
 Εὐρυνόμη ταμίη λοῦσεν καὶ χρῖσεν ἐλαίῳ,
 ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλεν ἠδὲ χιτῶνα· 155 ΟΨ
 αὐτὰρ κὰκ κεφαλῆς κάλλος πολὺ χεῦεν Ἀθήνη
 μείζονά τ' εἰσιδέειν καὶ πάσσονα· κὰδ δὲ κάρητος
 οὔλας ἦκε κόμας, ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.
 ὡς δ' ὅτε τις χρυσὸν περιχευέεται ἀργύρῳ ἀνήρ
 ἴδρις, ὃν Ἥφαιστος δέδαεν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη 160
 τέχνην παντοίην, χαρίεντα δὲ ἔργα τελείει·
 ὡς μὲν τῷ περιχευε χάριν κεφαλῆ τε καὶ ὤμοις.
 ἐκ δ' ἀσαμίνθου βῆ δέμας ἀθανάτοισιν ὁμοῖος·
 ἄψ δ' αὐτίς κατ' ἄρ' ἔζेत' ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη,
 ἀντίον ἦς ἀλόχου, καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπε· 165 ΟΨ
 "δαιμονίη, περί σοί γε γυναικῶν θηλυτεράων
 κῆρ ἀτέραμιον ἔθηκας Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες·
 οὐ μὲν κ' ἄλλη γ' ὧδε γυνὴ τετληότι θυμῷ
 ἀνδρὸς ἀφισταίη, ὅς οἱ κακὰ πολλὰ μογήσας
 ἔλθοι ἐεικοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν. 170
 ἀλλ' ἄγε μοι, μαῖα, στόρεσον λέχος, ὄφρα καὶ αὐτὸς
 λέξομαι· ἦ γὰρ τῆ γε σιδήρεον ἐν φρεσὶ ἦτορ."
 τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
 "δαιμόνι', οὐτ' ἄρ τι μεγαλίζομαι οὐτ' ἀθερίζω
 οὔτε λίην ἄγαμαι, μάλα δ' εὐ οἶδ' οἷος ἔησθα 175 ΟΨ
 ἐξ Ἰθάκης ἐπὶ νηὸς ἰὼν δολιχηρέτμοιο.
 ἀλλ' ἄγε οἱ στόρεσον πυκινὸν λέχος, Εὐρύκλεια,
 ἐκτὸς εὐσταθέος θαλάμου, τὸν ῥ' αὐτὸς ἐποίει·
 ἔνθα οἱ ἐκθεῖσαι πυκινὸν λέχος ἐμβάλετ' εὐνήν,
 κώεα καὶ χλαίνας καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα." 180
 ὡς ἄρ' ἔφη πόσιος πειρωμένη· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
 ὀχθήσας ἄλοχον προσεφώνεε κεδνὰ ἰδυῖαν·
 "ὦ γύναι, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος θυμαλγὲς ἔειπες·
 τίς δέ μοι ἄλλοσε θῆκε λέχος; χαλεπὸν δέ κεν εἴη
 καὶ μάλ' ἐπισταμένῳ, ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπελθὼν 185 ΟΨ
 ῥηϊδίως ἐθέλων θεῖη ἄλλη ἐνὶ χώρῃ.
 ἀνδρῶν δ' οὐ κέν τις ζῶδς βροτός, οὐδὲ μάλ' ἠβῶν,
 ῥεῖα μετοχλίσσειεν, ἐπεὶ μέγα σῆμα τέτυκται
 ἐν λέχει ἀσκητῷ· τὸ δ' ἐγὼ κάμον οὐδέ τις ἄλλος.
 θάμνος ἔφου τανύφυλλος ἐλαίης ἔρκεος ἐντός, 190
 ἀκμηγνὸς θαλέθων· πάχετος δ' ἦν ἠὔτε κίων.
 τῷ δ' ἐγὼ ἀμφιβαλὼν θάλαμον δέμον, ὄφρ' ἐτέλεσσα,
 πυκνῆσιν λιθάδεσσι, καὶ εὐ καθύπερθεν ἔρεψα,
 κολλητὰς δ' ἐπέθηκα θύρας, πυκινῶς ἀραρυίας.
 καὶ τότε ἔπειτ' ἀπέκοψα κόμην τανυφύλλου ἐλαίης, 195 ΟΨ
 κορμὸν δ' ἐκ ῥίζης προταμὼν ἀμφέξεσα χαλκῷ
 εὐ καὶ ἐπισταμένως, καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνα,
 ἐρμῖν' ἀσκήσας, τέτρηνα δὲ πάντα τερέτρῳ.
 ἐκ δὲ τοῦ ἀρχόμενος λέχος ἔξεον, ὄφρ' ἐτέλεσσα,

δαιδάλλων χρυσῶ τε καὶ ἀργύρῳ ἠδ' ἐλέφαντι· 200
 ἐκ δ' ἐτάνουσσα ἱμάντα βοὸς φοίνικι φαεινόν.
 οὔτω τοι τόδε σῆμα πιφαύσκομαι· οὐδέ τι οἶδα,
 ἦ μοι ἔτ' ἔμπεδόν ἐστι, γύναι, λέχος, ἦέ τις ἤδη
 ἀνδρῶν ἄλλοσε θῆκε, ταμῶν ὑπο πυθμέν' ἐλαίης."
 ὣς φάτο, τῆς δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ, 205 ΟΨ
 σήματ' ἀναγνούση τά οἱ ἔμπεδα πέφραδ' Ὀδυσσεύς·
 δακρύσασα δ' ἔπειτ' ἰθὺς δράμεν, ἀμφὶ δὲ χεῖρας
 δειρῆ βάλλ' Ὀδυσῆϊ, κάρη δ' ἔκυσ' ἠδὲ προσηύδα·
 "μή μοι, Ὀδυσσεῦ, σκύζευ, ἐπεὶ τά περ ἄλλα μάλιστα
 ἀνθρώπων πέπνυσο· θεοὶ δ' ὠπάζον οἴζύν, 210
 οἷ νῶϊν ἀγάσαντο παρ' ἀλλήλοισι μένοντε
 ἦβης ταρπῆναι καὶ γήραος οὐδὸν ἰκέσθαι.
 αὐτὰρ μὴ νῦν μοι τόδε χῶεο μηδὲ νεμέσσα,
 οὔνεκά σ' οὐ τὸ πρῶτον, ἐπεὶ ἴδον, ὧδ' ἀγάπησα.
 αἰεὶ γάρ μοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν 215 ΟΨ
 ἐρρίγει μὴ τίς με βροτῶν ἀπάφοιτο ἔπεσσιν
 ἐλθῶν· πολλοὶ γὰρ κακὰ κέρδεα βουλεύουσιν.
 οὐδέ κεν Ἀργεῖη Ἑλένη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
 ἀνδρὶ παρ' ἄλλοδαπῶ ἐμίγη φιλότῃ καὶ εὐνῆ,
 εἰ ἤδη ὁ μιν αὐτίς ἀρήϊοι υἴες Ἀχαιῶν 220
 ἀξέμεναι οἰκόνδε φίλην ἐς πατρίδ' ἔμελλον.
 τὴν δ' ἦ τοι ρέξαι θεὸς ὄρορεν ἔργον ἀεικές·
 τὴν δ' ἄτην οὐ πρόσθεν ἐῶ ἐγκάτθετο θυμῶ
 λυγρῆν, ἐξ ἧς πρῶτα καὶ ἡμέας ἴκετο πένθος.
 νῦν δ', ἐπεὶ ἤδη σήματ' ἀριφραδέα κατέλεξας 225 ΟΨ
 εὐνῆς ἡμετέρης, ἦν οὐ βροτὸς ἄλλος ὀπώπει,
 ἀλλ' οἴοι σύ τ' ἐγὼ τε καὶ ἀμφίπολος μία μούνη,
 Ἄκτορις, ἦν μοι δῶκε πατήρ ἔτι δεῦρο κιοῦση,
 ἦ νῶϊν εἴρυτο θύρας πυκινοῦ θαλάμοιο,
 πείθεις δὴ μευ θυμόν, ἀπηνέα περ μάλ' ἐόντα." 230
 ὣς φάτο, τῶ δ' ἔτι μᾶλλον ὑφ' ἴμερον ὄρσε γόοιο·
 κλαῖε δ' ἔχων ἄλοχον θυμαρέα, κεδνὰ ἰδυῖαν.
 ὡς δ' ὅτ' ἂν ἀσπᾶσιος γῆ νηχομένοισι φανήη,
 ὧν τε Ποσειδάων εὐεργέα νῆ' ἐνὶ πόντῳ
 ῥαίση, ἐπειγομένην ἀνέμῳ καὶ κύματι πηγῶ· 235 ΟΨ
 παῦροι δ' ἐξέφυγον πολιῆς ἀλὸς ἠπειρόνδε
 νηχόμενοι, πολλῆ δὲ περὶ χροῖ τέτροφεν ἄλμη,
 ἀσπᾶσιοι δ' ἐπέβαν γαίης, κακότητα φυγόντες·
 ὡς ἄρα τῆ ἀσπαστὸς ἔην πόσις εἰσοροώση,
 δειρῆς δ' οὐ πῶ πάμπαν ἀφίετο πῆχεε λευκῶ. 240
 καὶ νύ κ' ὀδυρομένοισι φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
 εἰ μὴ ἄρ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
 νύκτα μὲν ἐν περάτῃ δολιχῆν σχέθεν, Ἥῳ δ' αὖτε
 ῥύσατ' ἐπ' Ὠκεανῶ χρυσόθρονον, οὐδ' ἔα ἵππους
 ζεύγνυσθ' ὠκύποδας, φάος ἀνθρώποισι φέροντας, 245 ΟΨ
 Λάμπον καὶ Φαέθονθ', οἳ τ' Ἥῳ πῶλοι ἄγουσι.
 καὶ τότε ἄρ' ἦν ἄλοχον προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
 "ὦ γύναι, οὐ γάρ πῶ πάντων ἐπὶ πείρατ' ἀέθλων
 ἦλθομεν, ἀλλ' ἔτ' ὀπισθεν ἀμέτρητος πόνος ἔσται,

πολλὸς καὶ χαλεπός, τὸν ἐμὲ χρὴ πάντα τελέσσαι. 250
ὣς γάρ μοι ψυχὴ μαντεύσατο Τειρεσίαο
ἦματι τῷ ὅτε δὴ κατέβην δόμον Ἄϊδος εἴσω,
νόστον ἐταίροισιν διζήμενος ἠδ' ἐμοὶ αὐτῷ.
ἀλλ' ἔρχεο, λέκτρονδ' ἴομεν, γύναι, ὄφρα καὶ ἤδη
ὑπνῷ ὑπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντε." 255 ΟΨ
τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
"εὐνή μὲν δὴ σοὶ γε τότ' ἔσσεται ὀππότε θυμῷ
σῶ ἐθέλης, ἐπεὶ ἄρ σε θεοὶ ποίησαν ἰκέσθαι
οἶκον ἐυκτίμενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν·
ἀλλ' ἐπεὶ ἐφράσθης καὶ τοι θεὸς ἔμβαλε θυμῷ, 260
εἴπ' ἄγε μοι τὸν ἄεθλον, ἐπεὶ καὶ ὄπισθεν, ὄϊω,
πεύσομαι, αὐτίκα δ' ἐστὶ δαήμεναι οὔ τι χέρειον."
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
"δαιμονίη, τί τ' ἄρ' αὖ με μάλ' ὀτρύνουσα κελεύεις
εἰπέμεν; αὐτὰρ ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ἐπικεύσω. 265 ΟΨ
οὐ μὲν τοι θυμὸς κεχαρήσεται· οὐδὲ γὰρ αὐτὸς
χαίρω, ἐπεὶ μάλα πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε' ἄνωγεν
ἐλθεῖν, ἐν χεῖρεσσιν ἔχοντ' εὐήρες ἐρετμόν,
εἰς ὃ κε τοὺς ἀφίκωμαι οἷ οὐκ ἴσασι θάλασσαν
ἀνέρες, οὐδέ θ' ἄλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσιν· 270
οὐδ' ἄρα τοί γ' ἴσασι νέας φοινικοπαρήους,
οὐδ' εὐήρε' ἐρετμά, τά τε πτερὰ νηυσὶ πέλονται.
σῆμα δέ μοι τόδ' ἔειπεν ἀριφραδές, οὐδέ σε κεύσω·
ὀππότε κεν δὴ μοι ξυμβλήμενος ἄλλος ὀδίτης
φήη ἀθηρηλοῖγόν ἔχειν ἀνὰ φαιδίμῳ ὤμῳ, 275 ΟΨ
καὶ τότε μ' ἐν γαίῃ πήξαντ' ἐκέλευεν ἐρετμόν,
ἔρξανθ' ἱερὰ καλὰ Ποσειδάωνι ἄνακτι,
ἀρνειὸν ταῦρόν τε συῶν τ' ἐπιβήτορα κάπρον,
οἶκαδ' ἀποστείχειν, ἔρδειν θ' ἱερὰς ἐκατόμβας
ἀθανάτοισι θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι, 280
πᾶσι μάλ' ἐξεΐης· θάνατος δέ μοι ἐξ ἁλὸς αὐτῷ
ἀβληγρὸς μάλα τοῖος ἐλεύσεται, ὅς κέ με πέφνη
γῆρας ὑπο λιπαρῷ ἀρημένον· ἀμφὶ δὲ λαοὶ
ὄλβιοι ἔσσονται· τὰ δέ μοι φάτο πάντα τελεῖσθαι."
τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια· 285 ΟΨ
"εἰ μὲν δὴ γῆράς γε θεοὶ τελέουσιν ἄρειον,
ἐλπώρῃ τοι ἔπειτα κακῶν ὑπάλυξιν ἔσεσθαι."
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·
τόφρα δ' ἄρ' Εὐρυνόμη τε ἰδὲ τροφὸς ἔντυον εὐνήν
ἐσθῆτος μαλακῆς, δαΐδων ὑπο λαμπομενάων. 290
αὐτὰρ ἐπεὶ στόρεσαν πυκινὸν λέχος ἐγκονέουσαι,
γρηῦς μὲν κείουσα πάλιν οἶκόνδε βεβήκει,
τοῖσιν δ' Εὐρυνόμη θαλαμηπόλος ἠγεμόνευεν
ἐρχομένοισι λέχουσα, δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
ἐς θάλαμον δ' ἀγαγοῦσα πάλιν κίεν. οἱ μὲν ἔπειτα 295 ΟΨ
ἀσπάσιοι λέκτροιο παλαιοῦ θεσμὸν ἴκοντο·
αὐτὰρ Τηλέμαχος καὶ βουκόλος ἠδὲ συβώτης
παῦσαν ἄρ' ὀρχηθμοῖο πόδας, παῦσαν δὲ γυναῖκας,
αὐτοὶ δ' εὐνάζοντο κατὰ μέγαρα σκιάοντα.

τὸ δ' ἐπεὶ οὖν φιλότιτος ἐταρπήτην ἐρατεινῆς, 300
 τερπέσθην μύθοισι, πρὸς ἀλλήλους ἐνέποντε,
 ἢ μὲν ὄσ' ἐν μεγάροισιν ἀνέσχετο διὰ γυναικῶν,
 ἀνδρῶν μνηστήρων ἐσορῶσ' ἀΐδηλον ὄμιλον,
 οἳ ἔθεν εἵνεκα πολλά, βόας καὶ ἴφια μῆλα,
 ἔσφαζον, πολλὸς δὲ πίθων ἠφύσσετο οἶνος· 305 ΟΨ
 αὐτὰρ ὁ διογενὴς Ὀδυσσεὺς ὅσα κήδε' ἔθηκεν
 ἀνθρώποις ὅσα τ' αὐτὸς οἰζύσας ἐμόγησε,
 πάντ' ἔλεγ'· ἢ δ' ἄρ' ἐτέρπετ' ἀκούουσ', οὐδέ οἱ ὕπνος
 πίπτει ἐπὶ βλεφάροισι πάρος καταλέξει ἅπαντα.
 ἦρξάτο δ' ὡς πρῶτον Κίκονας δάμασ', αὐτὰρ ἔπειτα 310
 ἦλθ' ἐς Λωτοφάγων ἀνδρῶν πείραν ἄρουραν·
 ἦδ' ὅσα Κύκλωψ ἔρξε, καὶ ὡς ἀπετίσατο ποινήν
 ἰφθίμων ἐτάρων, οὓς ἤσθιεν οὐδ' ἐλέαιρεν·
 ἦδ' ὡς Αἴολον ἴκεθ', ὃ μιν πρόφρων ὑπέδεκτο
 καὶ πέμπ', οὐδέ πω αἴσα φίλην ἐς πατρίδ' ἰκέσθαι 315 ΟΨ
 ἦην, ἀλλὰ μιν αὐτίς ἀναρπάξασα θύελλα
 πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φέρεν βαρέα στενάχοντα·
 ἦδ' ὡς Τηλέπυλον Λαιστρυγονίην ἀφίκανεν,
 οἳ νῆας τ' ὄλεσαν καὶ ἐϋκνήμιδας ἐταίρους
 πάντας· Ὀδυσσεὺς δ' οἷος ὑπέκφυγε νηὶ μελαίνῃ· 320
 καὶ Κίρκης κατέλεξε δόλον πολυμηχανίην τε,
 ἦδ' ὡς εἰς Αἴδεω δόμον ἦλυθεν εὐρώεντα,
 ψυχῇ χρησόμενος Θηβαίου Τειρεσίαο,
 νηὶ πολυκλήϊδι, καὶ εἶσιδε πάντας ἐταίρους
 μητέρα θ', ἢ μιν ἔτικτε καὶ ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα· 325 ΟΨ
 ἦδ' ὡς Σειρήνων ἀδινάων φθόγγον ἄκουσεν,
 ὡς θ' ἴκετο Πλαγκτὰς πέτρας δεινὴν τε Χάρυβδιν
 Σκύλλην θ', ἦν οὐ πῶ ποτ' ἀκήριοι ἄνδρες ἄλυξαν·
 ἦδ' ὡς Ἥελίοιο βόας κατέπεφνον ἐταῖροι·
 ἦδ' ὡς νῆα θοὴν ἔβαλε ψολόεντι κεραυνῷ 330
 Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ἀπὸ δ' ἔφθιθεν ἐσθλοὶ ἐταῖροι
 πάντες ὁμῶς, αὐτὸς δὲ κακὰς ὑπὸ κῆρας ἄλυξεν·
 ὡς θ' ἴκετ' Ὀγυγίην νῆσον νύμφην τε Καλυψώ,
 ἢ δὴ μιν κατέρυκε, λιλαιομένη πόσιν εἶναι,
 ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι, καὶ ἔτρεφεν ἠδὲ ἔφασκε 335 ΟΨ
 θήσειν ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἦματα πάντα·
 ἀλλὰ τοῦ οὐ ποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθεν·
 ἦδ' ὡς ἐς Φαίηκας ἀφίκετο πολλὰ μογήσας,
 οἳ δὴ μιν περὶ κῆρι θεὸν ὡς τιμήσαντο
 καὶ πέμπσαν σὺν νηὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν, 340
 χαλκόν τε χρυσόν τε ἄλις ἐσθῆτά τε δόντες.
 τοῦτ' ἄρα δεύτατον εἶπεν ἔπος, ὅτε οἳ γλυκὺς ὕπνος
 λυσιμελὴς ἐπόρουσε, λύων μελεδήματα θυμοῦ.
 ἢ δ' αὐτ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
 ὀππότε δὴ ῥ' Ὀδυσῆα ἐέλεπετο ὄν κατὰ θυμὸν 345 ΟΨ
 εὐνῆς ἥς ἀλόχου ταρπήμεναι ἠδὲ καὶ ὕπνου,
 αὐτίκ' ἀπ' Ὠκεανοῦ χρυσόθρονον ἠριγένειαν
 ὤρσεν, ἴν' ἀνθρώποισι φόως φέροι· ὦρτο δ' Ὀδυσσεὺς
 εὐνῆς ἐκ μαλακῆς, ἀλόχῳ δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν·

"ὦ γύναι, ἤδη μὲν πολέων κεκορήμεθ' ἀέθλων 350
ἀμφοτέρω, σὺ μὲν ἐνθάδ' ἐμὸν πολυκηδέα νόστον
κλαίουσ'. αὐτὰρ ἐμὲ Ζεὺς ἄλγεσι καὶ θεοὶ ἄλλοι
ιέμενον πεδάσσκον ἐμῆς ἀπὸ πατρίδος αἴης·
νῦν δ' ἐπεὶ ἀμφοτέρω πολυήρατον ἰκόμεθ' εὐνήν,
κτήματα μὲν τά μοι ἔστι, κοιμιζέμεν ἐν μεγάροισι, 355 ΟΨ
μῆλα δ' ἅ μοι μνηστήρες ὑπερφίαλοι κατέκειραν,
πολλὰ μὲν αὐτὸς ἐγὼ ληΐσσομαι, ἄλλα δ' Ἀχαιοὶ
δώσουσ', εἰς ὃ κε πάντα ἐνιπλήσωσιν ἐπαύλους.
ἀλλ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ πολυδένδρεον ἀγρὸν ἔπειμι,
ὀψόμενος πατέρ' ἐσθλόν, ὃ μοι πυκινῶς ἀκάχηται· 360
σοὶ δέ, γύναι, τάδ' ἐπιτέλλω, πινυτῆ περ εὐούση·
αὐτίκα γὰρ φάτις εἴσιν ἅμ' ἠελίῳ ἀνιόντι
ἀνδρῶν μνηστήρων, οὓς ἔκτανον ἐν μεγάροισιν·
εἰς ὑπερῶ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν
ἦσθαι, μηδέ τινα προτιόσσεο μηδ' ἐρέεινε." 365 ΟΨ
ἦ ῥα καὶ ἀμφ' ὤμοισιν ἐδύσετο τεύχεα καλά,
ᾧρσε δὲ Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην,
πάντας δ' ἔντε' ἄνωγεν ἀρήϊα χερσὶν ἐλέσθαι.
οἱ δέ οἱ οὐκ ἀπίθησαν, ἐθωρήσσοντο δὲ χαλκῶ,
ᾧῖξαν δὲ θύρας, ἐκ δ' ἦϊον· ἦρχε δ' Ὀδυσσεύς. 370
ἤδη μὲν φάος ἦεν ἐπὶ χθόνα, τοὺς δ' ἄρ' Ἀθήνη
νυκτὶ κατακρύψασα θοῶς ἐξῆγε πόληος.